

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

НЕДЈЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

БРОЈ 4.

НА ЦЕТНИЉУ, У СУБОТУ, 24. ЈАНУАРА (5. СИЈЕЧЊА) 1876.

ГОДИНА IV. (VI.)

„ГЛАС ЦРНОГОРЦА“ излази један пут недељом. Стаје: за ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ год. е. 6; по год. 3; четврт год. е. 1. 50. н. За СРБИЈУ год. е. 7; по г. е. 3. 50.; четврт е. 1. 75. н. За сва друге земље год. е. 8. по год. е. 4.; четврт год. е. 2. За остале земље се за ред 5 новина. Предплата и сва издубине шаљу се администрацији, а допис уредништву на Цетине.

П О Л О Ж А Ј.

Врло су значајни гласови, које данас налазило у неким најгласнијим јевропским новинама.

Већ одавно рекло се, да су све гарантне силе сагласне са пројектом реформа, који је издарио г. Андраши, да се порта њиховој заједничкој вољи неће сијети ни моћи противити, да ће предложене јој реформе примити и тако, да ће се устанак угушити и мир на истову повратити и осигурати.

Данас, када је исти пројект порта можда већ поднешен, чују се на једанпут гласови, који су томе са свијем неповољни. „Тајмс“, велики свјетски лист, доноси у свој ствари чланак, који је општу позорност пробудио, тијем више, што се држи да је израз мишљења само владе инглешке. Прије свега „Тајмс“ исповједа, да се Инглешка са њом у начелу придружила другима силама за реформе, јер се њима не може ни противити, пошто је очевидно, да су Турској нужне реформе и у последње вријеме чули су се из Инглешке најважнији гласови, који су обухватили најстрожије постојеће стање у Турској. Што се тиче начина и пута, којима да се предлог оствари, у томе је „задржао себи“, каже „Тајмс“, наш кабинет потпуну слободу одлуке. Поднијети ноту — тако разлаже „Тајмс“ — са свијем је лако, но много је озбиљнија ствар извести, т. ј. остварити њезине предлоге, и у томе убеђењу види „Тајмс“ на обзору будућности врло мутне облачине. Шулелкова „Реформа“ правда то из ових разлога: што се садашња сагласност међу силама може врло лако разбити кад дођу на ред њихова преговарања о појединачним питањима, и што ће дипломатски рад око тихих појединачних питања требати много времена, у коме их опасности источних питања могу претети. Без сумње те исте разлоге имао је и лондонски лист пред очима, кад је изрази ону забелу своју због скоре будућности, јер управо из цијелог поменутог чланка провирује то, да „Тајмс“ мисли, да ће до остварења предлога тешко моћи доћи, јер не само што не вјерује у непоушност данашње сагласности сила, него и о самоме тројкарском савезу овако се изражава: „Увијек је могуће, да вријеме и догађаји могу неслогу у политици трију царева изродити, као што су и до сада најјаче савезе ломили.“

Што пријатељима успеха данашњег дипломатског рада још више бриге завадати мора, то је, што се исти гласови, као ови инглешки, и из Пруске чују, и то ненадно, пошто су пруске новине до сада одобравале и успеха желиле пројекту. Оне сада кажу, да поднашањем ноте ништа није постигнуто, да правителствена акција тек сада мора започети, али и да ће највише на тешкоће, које ће се тешко свладати моћи. Пруски официозни листови проричу врло неповољан изглед пројекту и то казују, примјећује „Реф.“ с очевидном збурадошћу, те би се могло помислити

да аустријска акција у Прусској од самога почетка није пријатељски гледана и да су тако имали скривенијех мисли и најјаче те су пустили аустријски кабинет да риди на своју одговорност и опасност, а ово неповољно држање Пруске тијем је сумњивије, што је сигурно познато онијем расположењем Инглешке.

Да добијемо потпуну слику данашње ситуације, како је страна новинарство претставља морамо споменути још и Бечку „Н. с. Пресу“ која у своје уводном чланку од 14. о. н. говори о Русији. Тај чланак знатан је по томе што је наперен против Русије. Изјављујући јасно, да је одмах од почетка преговара међу трима великама у овом питању осјећао неповјерење према руској политици, каже исти лист, „да знаци показују, да Русија хоће да тисне Аустрију у лавомислену источну политику, које би она трошкове плаћати и пошљедице сносити имала. Русија жели интервенцију преко треће руке, она хоће да истакне Аустрију као штапски зид пред собом. Андраши приљавши се израде пројекта потполагао је сметке Русије и опасност, против које се сам бори, привукао је ближе. Јер Русија неће оклијевати, да учини други корак, а ако порта прими пројект Андрашијев, у Петрограду покренуће одмах питање о јамству.“

Ово наводио из поменутога листа без каква објаснења, јер вијесно ни предузели данас, да испитујемо и доказујемо, да ли су основана или не оваква мишљења. Наша је намера, а то нам је и дужност новинарска, да предочимо нашијем читаоцима ситуацију онако, како је показују стране новине, најважније и добро објављене и за које се држи, да изражавају мисли владајућих кругова. И из свега што смо овђе изложили, шта видимо? Из Беча тужи се на дволичност Русије, у Берлину се одкрила неискреност према Аустрији, а у Лондону проналази се неочекивана самосталност, која се доводи у везу са пруском неискреношћу, дошљедно и са руском дволичношћу, а тумачи на штету аустријске акције. То би имало значити: да данашња сугласност гарантнијех сила само још привидно постоји, а савез трију царева да се може сваки час развезати.

Ми смо пред вратима догађаја, која ће нам се брзо отворити и онда ћемо увјерити се, колико је истине у томе. Свакојачко изгледа, да је општи положај врло озбиљан.

Д О П И С И.

КОТОР, 17. Јануара. — Био сам у Дубровнику и видно сам величанствени спровод војводе банањскога Максима Баћевића, учествујући и сам са срцем расцвијелијенијем. Ко је позвао војводу Максима и када зна колики је губитак за војску усташку смрт његова, морао је осјетити необичну тугу на срцу у ономе тренутку, али у исто вријеме и невољно задовољство, понос неки, што у неколико ублаживаше бол велики, гледајући опште велико свучешће свеколико становништва нашега поноситог града Дубровника у овој тужној, управо рећи, народној свечаности. Не само што је непрестано врлио свијет у прку св. Михајла, ће је тијело покојничко лежало, него

је и за спроводом пила непрегледна множина без разлике стањења и вјероизгона, а нарочито је пало у очи велико, необично саучествовање дубровачких жениња.

Хвала и слава Дубровнику. Овим дјелом својим показали су Дубровчани свијету, да једна мисао влада цијелим народом нашим и исто осјећање свуда да се налази. Слава и војводи Максиму. Његова прерана јуначка смрт нека буде, боже дај, брзи претеча славне слободе бједној Херцеговини.

Ви сте већ извјештени, како је тјело Максимова прихваћено било од родољубивих новљана. За то вам о томе нећу писати. Али не могу да некажем жалост, коју имају сва мјеста наша у зливу на браћу Новљане, што им најјаче оспроводу Максиму, јер би онда биле сви похитали, да што достојније дочекају и што сјајније испрате покојника храброга. Овако су дужну почаст указали му само они, који су случајно или на вријеме још дознали о проласку сировода од Новог у Ригу.

Јављам вам овом приликом још и то, да је на дан св. Саве у овдашњој читавници била академијна забавна у славу српскога народног просветитеља. Забава, добро посјеђена, пријатно је спршена, а био јој је овај распоред: 1. пјесма „Св. Сави“ од Ј. Сундечића, сложио Шагге-ти, хор с пратњом Оркестре; 2. „Запјевка“ из Вердиове опере Атила; 3. „Двојцев“ од Вердија; 4. „Хај на ногу“ од М. Андрића, хор с пратњом оркестра; 5. „Шестосијев“ од Доницети из опере; 6. „Пошјевики“ из Вердове опере Триваторе; 7. „Хајмо браћо“ од Милића, хор с пратњом Оркестра.

Н. ГРАДИШКА, 8. Јануара. — Да вам се јавим са неколико ријечи из доста удаљеног од вас мјеста, а близу чује се још врисак малене и ожалошћене дјечке наше у тужној нашој отачбини, у ојаћеној Босни. Још и сад допиру овамо вапаци који се чују од наше браће која су преко остала. Још и данас се види, како нева сељачка кућа букти у пламену, а кућна чељад у којој с њом гори, или их дивљи звијери на парчета сјеку, још се и сад чује како мајка риди и до Бога плаче за својим јединцем, за својим милим сином; сестра жука и преврће као ластавица за својим милим и рођеним братом. О ужаса што га сноси бједни Србин у Босни и свуд у Турској. Није могуће да човек буде у стању сва васиља крволочног Турчина у свијет и на јавност прогнати. Истина много је говорево у свијету о зулumu над сиротним Србима, али се опет није нашло ума који ће све изказати, а ни руке која би вјерно и искрено све патње и муке обљежила и обљежити могла.

Намет народа у Славонији овђе има врло много. Али га је већином слабог и незнаног. Ропство му се и у кости уселило, ма опет чежне за слободом. „Хоћево рата са злотвором и клетим тирјанином Турчином“ и мира му не дамо све докле, или док не добијемо, или дов славно и јуначки за крст часни и слободу златну не изгинево. То је одјек наше браће из свих крајева. Радосни и поносити гласови о Црној Гори дају свакоме духа, а још када зарати она и Србија, дадне ли Бог, српска даница засјајније роду свом.

Можда ће те прије телеграм добити о славној и сјајној победи усташа и поразу скотског рода Турета, но што вам стигне ово писамце. Данас се чине велике ширине, спремно се сви како који може и стар и млад и убог и богат да поздравимо нашег мучитеља и крволака и да му кажемо да треба већ а да је и одавно опниро споље Алаху и Мухамеду и нек види како род цара срце Мује, а танетом га к земљи обара и са звијерским животом га раставља. У понећелник

